

Leżajsk - Bazylika pw. Zwiastowania NMP Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia

Opis kościoła:

Jacek i Maria Łempiccy, *Święci w Polsce i ich kult w świetle historii*, Kraków 2008, str. 87-88, 133-134
więcej:

Bernardyn ze Sieny, Leżajsk - <http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/2b.html>

Franciszek z Asyżu, Leżajsk - <http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/2f.html>

Miasto w woj. podkarpackim, nad Sanem, 47 km na pn.-wsch. od Rzeszowa. Gród prasłowiański. Prawa miejskie otrzymał w XIV w. Kościół parafialny pw. Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych. Parafia założona w 1400 r. przez Władysława Jagiełłę. W 1524 roku przeniesiona wraz z miastem na obecne miejsce. W latach 1439-1839 zarządzana przez bożogrobców z Miechowa. Bernardyni zostali sprowadzeni do Leżajska w 1608 r.

Kościół pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Pannie Maryi, oo. bernardynów wzniesiony na miejscu kapliczki, fundowany w 1592 r. Obecny z w. XVII-XVIII, bazylika mniejsza od 1928 roku. Wczesnobarokowy, murowany, trójnawowy, bazylikowy, z wieżą i dwiema kaplicami z XVIII w.: Św. Franciszka z Asyżu i Matki Bożej.

Ołtarz główny barokowy z 1637 r., kulisowy, wkomponowany w półkoliste zamknięcie prezbiterium, z dwiema bramkami i obejściem, o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej i snycerskiej, z czterema potężnymi kolumnami między którymi w niszach rzeźby św. Franciszka z Asyżu i Bernardyna ze Sieny; zwieńczenie ujęte kolumnami i rzeźbami św. Bonawentury i Ludwika z Tuluzy, po bokach w niszach rzeźby św. Jacka i Dominika, u szczytu rzeźby Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej i czterech aniołów, przez otwarte pole środkowe widoczne są: - obraz Zwiastowania Najświętszej Pannie Maryi, mal. ok. 1650 r., sygn., umieszczony na ścianie absydy; - w zwieńczeniu krucyfik współczesny ołtarzowi; - oraz w szczycie obraz Koronacji Matki Boskiej współczesny ołtarzowi.

W kaplicy Matki Bożej w polu głównym ołtarza z XVIII wieku obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, zw. Leżajskiej, malowany 3 ćw. w. XVI. W 1634 r. uznany za cudowny. Obraz koronowany 8 września 1752 r. Bardzo wiele wotów. Na zasuwie obraz przedstawia-

jący objawienie się Matki Bożej w Leżajsku. Sława obrazu rozniosła się na tereny południowo wschodniej Polski, przybywali pielgrzymi z województwa bełskiego, ruskiego, wołyńskiego lubelskiego i sandomierskiego. Matka Boża Leżajska była szczególnie patronką Stefana Czarnieckiego. Król Władysław IV ofiarował tutaj wotum. Do XVIII w. spisano przeszło 1000 łask tutaj uzyskanych, złożono setki wotów. W XVIII - XIX w. miejsce to wymieniano we wszystkich dziełach, traktujących o polskich sanktuariach, wydano specjalne książki. W pierwszej połowie XX w. przybywały tu pielgrzymki z Podlasia, Chełmszczyzny, Sandomierskiego, Lubelskiego. Na uroczystości 200-lecia koronacji obrazu przybyło 300 tysięcy wiernych, w ciągu roku przybywa kilkadziesiąt grup pątniczych i setki grup turystycznych. Notowane są nieprzerwanie uproszone tutaj łaski.

Kaplica św. Franciszka z z emblematem franciszkańskim i postacią św. Franciszka, ołtarz barokowy z 2 ćw. w. XVII, uzupełniony w XIX wieku; w niszach rzeźby św. Bonawentury i Ludwika z Tuluzy, w uchach płaskorzeźby zakonników bernardyńskich, w drugiej kondygnacji, ujętej parą kolumn, cztery rzeźby aniołów oraz św. Jana Kapistrana, Bernardyna ze Sieny i u szczytu Matki Boskiej z Dzieciątkiem w glorii; w polu głównym obraz: św. Franciszek z grającym aniołem z ok. poł. w. XVII, pierwotnie mniejszy, współczesny ołtarzowi.

W prezbiterium na ścianach polichromia zapewne z poł. w. XVIII. Polichromia w nawie: Apoteoza św. Klary, z boków w czterech kartuszach sceny z życia św. Klary i Franciszka; w kruchcie zachodniej na ścianach bocznych iluzjonistycznie malowane ołtarze i Męczeństwo zakonników franciszkańskich w Maroku, na sklepieniu Spotkanie świętych Franciszka, Dominika i Bernardyna.

Chór w nawie północnej z 1693 r., na jego parapecie dwaj zakonnicy bernardyńscy, w przyłęczach święci Franciszek z Asyżu i Bernardyn ze Sieny.

W klasztorze polichromia sieni z 1 poł. XVIII w. z wierszowanymi napisami polskimi, przemalowana; na ścianie pd. św. bernardyńscy: Bonawentura, Bernardyn ze Sieny, Jan Kapistran, Ludwik z Tuluzy oraz na ścianach tarczowych Stygmatyzacja i Wizja św. Franciszka z Asyżu, na splywach sklepień od pd. św. Franciszek zdejmujący Chrystusa z krzyża.

Obrazy barokowe:

- z ok. poł. w. XVII - cykl (8) z historią powstania kościoła i klasztoru bernardyńców w Leżajsku oraz cudów obrazu Matki Boskiej Leżajskiej;
- z początku w. XVIII - seria scen z życia św. Franciszka z Asyżu :
- Św. Franciszek, w tle scena narodzin świętego;
- Św. Franciszek jako rycerz;
- Św. Franciszek daje kapłanowi pieniądze na odnowienie kościoła Św. Damiana w Asyżu;
- Św. Franciszek w Rzymie wśród żebraków;
- Św. Franciszek wdziewa szaty żebraka;
- Uwięzienie św. Franciszka;
- Wizja św. Franciszka w kościele Św. Damiana;
- Wydziedziczenie św. Franciszka przez ojca;
- Św. Franciszek otrzymuje regułę od Chrystusa;

- Biskupi i królowie zapraszają franciszkanów;
- Śmierć św. Franciszka;
- Wizja św. Franciszka z Asyżu;
- Wizja św. Franciszka, z 2 poł. w. XVIII
- Stygmatyzacja św. Franciszka z datą 1876;
- Św. Franciszek z datą 1897 i sygn.

W ołtarzu bocznym wystawionym po 1757 r., w polu głównym pomieszczono obraz Wizji św. Bernardyna ze Sieny, w tle obrazu scena zatwierdzenia reguły Braci Mniejszych. Chór muzyczny w nawie głównej z 1689 r., na parapecie w płycinach malowane postacie świętych, wśród nich postać św. Bernardyna ze Sieny.

W kościele jest monstrancja z pocz. w. XVII, późnogotycka, wieżyczkowa z nodusem w kształcie kapliczki, stopa ośmiolistna z przedstawieniami śś. bernardyńskich: Bernardyna ze Sieny, Antoniego Padewskiego, Franciszka z Asyżu, Ludwika z Tuluzy, oraz z główkami czterech aniołków. Według napisu na rewersie stopy od 1728 r. w klasztorze bernardyńców w Zasławiu (przywieziona z Zasławia). Kielich gotycki z 1481 r. (wg zeznania Mariana Chońskiego na procesie beatyfikacyjnym w 1649r. należał do bł. Jana z Dukli), z czarą w koszyczku ażurowym, powyżej którego napis z datą, nodus spłaszczony, zdobiony kwiatonami i kaboszonami, stopa siedmiolistna z rytami przedstawiającymi anioła z Chustą św. Weroniki, Stygmatyzację św. Franciszka, św. Bernardyna oraz z plakieta z Grupą Pasji dodaną w XVI wieku (ze Lwowa). Pacyfikał z datą 1617 r. i sygnaturą złotnika rzeszowskiego, odnowiony w XVIII wieku (dodano plakiety z półszlachetnymi kamieniami na rewersie), o ramionach zamkniętych trójlistnie z plakieta z czterema ewangelistami, zwieńczony figurką Pelikana, nodus z trzema aniołkami, stopa ośmiolistna z czterema plakieta większymi, zapewne z medali florenckich w. XVI, przedstawiającymi św. Annę Samotrzec, Chrystusa Zmartwychwstałego, Trójcę Św. i personifikację Caritas oraz z czterema mniejszymi z śś. Franciszkiem, Bernardynem, Matką Boską i Chrystusem, współczesnymi z pacyfikałem; na trzonie, na rewersie nałożone ażurowe plakiety z aniołkami, zapewne włoskie z XVI w.; wizerunek Chrystusa na krzyżu w kształcie Drzewa życia w. XIX; na stopie daty, sygnatura i napis dot. renowacji (z Leżajska).

Odcinek muru (z 1980) oddzielający dziedziniec odpustowy od ogrodu klasztor-
nego, przy nim rzeźby barokowe z 1 poł. w. XVII, kamienne: Matka Boska z Dziecią-
tkiem i św. Bernardyn ze Sieny. (s. 87-88)

<https://www.youtube.com/watch?v=EXpKqI26j04>

Zdjęcia: Jan Nitecki

Fragmenty Drogi Krzyżowej przy Bazylice

zdjęcia: Jan Nitecki

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)

Uzupełnienie J.B.

zdjęcia: J.B.

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)